

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 17. decembra 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Policajná a súdna spolupráca v trestných veciach – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Európsky zatykač – Článok 4a ods. 1 – Postupy odovzdávania osôb medzi členskými štátmi – Podmienky vykonania – Dôvody pre nepovinné nevykonanie – Výnimky – Povinné vykonanie – Trest uložený v neprítomnosti – Útek stíhanej osoby – Smernica (EÚ) 2016/343 – Články 8 a 9 – Právo byť prítomný na konaní pred súdom – Požiadavky v prípade odsúdenia v neprítomnosti – Overenie pri odovzdávaní odsúdenej osoby“

Vo veci C-416/20 PPU,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Vyšší krajský súd Hamburg, Nemecko) zo 4. septembra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 7. septembra 2020, ktorý súvisí s konaním o výkone európskych zatykačov vydaných na

TR

za účasti:

Generalstaatsanwaltschaft Hamburg,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory M. Vilaras, sudcovia N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (spravodajca) a K. Jürimäe,

generálny advokát: E. Tančev,

tajomníčka: M. Krausenböck, vedúca oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. novembra 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, v zastúpení: J. Fröhlich, splnomocnený zástupca,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, M. Hellmann a F. Halabi, splnomocnení zástupcovia,
- rumunská vláda, v zastúpení: E. Gane, L.-E. Batagoi a A. Wellman, splnomocnené zástupkyne,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a J. Sawicka, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: C. Ladenburger, M. Wasmeier a S. Grünheid, splnomocení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. decembra 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 8 a 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania o vykonaní európskych zatykačov v Nemecku, z ktorých prvý vydal 7. októbra 2019 Judecătoria Deva (Prvostupňový súd Deva, Rumunsko) a druhý vydal 4. februára 2020 Tribunalul Hunedoara (Prvostupňový súd Hunedoara, Rumunsko) na účely výkonu trestov odňatia slobody, ktoré TR uložili rumunské súdy v jeho neprítomnosti.

Právny rámec

Právo Únie

Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV

- 3 Odôvodnenia 1, 5 až 7, 10 a 12 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“), znejú takto:

„(1) podľa záverov Európskej rady v Tampere z 15. a 16. októbra 1999, najmä ich bodu 35, by sa mal zrušiť formálny postup vydávania osôb medzi členskými štátmi v prípade osôb, ktoré unikajú pred spravodlivosťou po tom, ako boli s konečnou platnosťou odsúdené a vydávacie postupy by sa mali urýchliť v prípade osôb podozrivých zo spáchania trestného činu;

...

- (5) cieľ vytýčený pre [Európsku úniu] stať sa zónou slobody, bezpečnosti a práva, vedie k zrušeniu vydávania osôb medzi členskými štátmi a k jeho nahradeniu systémom vydávania osôb medzi súdnymi orgánmi; okrem toho, zavedenie nového zjednodušeného systému vydávania odsúdených alebo podozrivých osôb pre účely výkonu rozsudku alebo trestného stíhania umožňuje odstrániť zložitú a prípadne prieťahy pri existujúcich vydávacích postupoch; tradičné vzťahy spolupráce, ktoré až doteraz existovali medzi členskými štátmi, by mal nahradiť systém voľného pohybu súdnych rozhodnutí v trestných veciach, vrátane predbežných a konečných rozhodnutí v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;
- (6) európsky zatykač zavedený týmto rámcovým rozhodnutím je prvým konkrétnym opatrením v oblasti trestného práva, ktorým sa vykonáva zásada vzájomného uznávania, označovaná Európskou radou ako „základný kameň“ spolupráce v oblasti súdnictva;

(7) nakoľko zámer nahradiť systém viacstranného vydávania osôb, vychádzajúci z Európskeho dohovoru o vydávaní osôb z 13. decembra 1957, sa nemôže dostatočne dosiahnuť členskými štátmi, ktoré konajú jednostranne, a preto, vzhľadom na svoj rozsah a účinky, môže sa lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, Rada môže prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity, uvedené v článku 2 Zmluvy o Európskej únii a článku 5 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva; v súlade so zásadou proporcionality uvedenou v druhom z týchto článkov toto rámcové rozhodnutie nepresahuje rámec toho, čo je nevyhnutné pre dosiahnutie tohto cieľa;

...

(10) mechanizmus európskeho zatykača je založený na vysokej miere dôvery medzi členskými štátmi; jeho vykonávanie sa môže pozastaviť iba v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku 6 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii jedným z členských štátov, zisteného Radou v zmysle článku 7 ods. 1 uvedenej zmluvy, s následkami uvedenými v článku 7 ods. 2 zmluvy;

...

(12) toto rámcové rozhodnutie rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané v článku 6 [EÚ] a vyjadrené v Charte základných práv Európskej únie, najmä jej Kapitoly VI...“

4 Článok 1 tohto rámcového rozhodnutia, nazvaný „Definícia európskeho zatykača a povinnosť vykonať ho“, stanovuje:

„1. Európsky zatykač je súdne rozhodnutie vydané členským štátom s cieľom zatknúť a vydať požadovanú osobu inému členskému štátu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

2. Členské štáty vykonávajú každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia.

3. Toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne princípy zakotvené v článku 6 [EÚ].“

5 Článok 4a rámcového rozhodnutia, nazvaný „Rozhodnutia vydané v konaní, ktorého sa dotknutá osoba osobne nezúčastnila“, stanovuje:

„1. Vykonávajúci súdny orgán môže tiež odmietnuť vykonať európsky zatykač vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia, ak sa dotknutá osoba osobne nezúčastnila konania, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia, okrem prípadov, keď sa v európskom zatykači uvádza, že dotknutá osoba v súlade s ďalšími procesnými požiadavkami vymedzenými vo vnútroštátnom práve členského štátu pôvodu:

a) bola včas,

i) buď osobne predvolaná, a tým informovaná o stanovenom termíne a mieste konania, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia, alebo sa jej inými prostriedkami skutočne doručili úradné informácie o stanovenom termíne a mieste konania takým spôsobom, že bolo jednoznačne preukázané, že táto osoba si bola vedomá plánovaného konania,

a

ii) informovaná o tom, že možno vydať rozhodnutie, ak sa nezúčastní konania;

alebo

b) vedomá si plánovaného konania splnomocnila právneho zástupcu, ktorý bol buď vymenovaný dotknutou osobou, alebo ustanovený štátom, aby ju obhajoval v konaní, a tento právny zástupca ju v konaní skutočne obhajoval;

alebo

c) po tom, ako sa jej doručilo rozhodnutie a bola výslovne poučená o svojom práve na obnovu konania alebo odvolanie, na ktorých má dotknutá osoba právo zúčastniť sa a ktoré umožnia opätovné preskúmanie samotnej veci vrátane nových dôkazov a ktoré môžu viesť k zrušeniu pôvodného rozhodnutia a vydaniu nového:

i) výslovne uviedla, že proti rozhodnutiu nepodáva opravný prostriedok,

alebo

ii) nepodala návrh na obnovu konania alebo odvolanie v rámci príslušnej lehoty;

alebo

d) rozhodnutie jej nebolo osobne doručené, ale:

i) rozhodnutie sa jej osobne doručí bezodkladne po odovzdaní a bude výslovne poučená o svojom práve na obnovu konania alebo odvolanie, na ktorých má dotknutá osoba právo zúčastniť sa a ktoré umožnia opätovné preskúmanie samotnej veci vrátane nových dôkazov a ktoré môžu viesť k zrušeniu pôvodného rozhodnutia a vydaniu nového,

a

ii) bude poučená o lehote, v ktorej musí podať návrh na obnovu konania alebo odvolanie, ako sa uvádza v príslušnom európskom zatykači.

2. Ak sa európsky zatykač vydáva na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia za podmienok uvedených v odseku 1 písm. d) a dotknutej osobe sa nedoručili úradné informácie o tom, že voči nej prebieha trestné konanie, táto osoba môže pri oboznámení sa s obsahom európskeho zatykača žiadať kópiu rozsudku pred tým, ako bude odovzdaná. Vydávajúci orgán bezodkladne po tom, ako bol informovaný o tejto žiadosti, poskytne hľadanej osobe kópiu rozsudku prostredníctvom vykonávajúceho orgánu. Žiadosť dotknutej osoby nespôsobí prieťahy pri postupe odovzdávania alebo pri výkone európskeho zatykača. Rozsudok sa dotknutej osobe poskytuje iba na účely informácie; nepovažuje sa za formálne doručenie rozsudku ani nespôsobuje začatie plynutia žiadnych lehôt na podanie odvolania alebo návrhu na obnovu konania.

3. Keď sa osoba odovzdáva za podmienok uvedených v odseku 1 písm. d) a táto osoba podala návrh na obnovu konania alebo odvolanie, väzba osoby čakajúcej na takúto obnovu konania alebo odvolanie sa až do skončenia konania skúma v súlade s právom členského štátu pôvodu pravidelne alebo na žiadosť dotknutej osoby. Takéto skúmanie zahŕňa najmä možnosť pozastavenia alebo prerušenia väzby. Obnova konania alebo odvolacie konanie začne bez zbytočného odkladu po odovzdaní.“

Rámcové rozhodnutie 2009/299

- 6 Odôvodnenie 1 rámcového rozhodnutia Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 o zmene a doplnení rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a o posilnení procesných práv osôb, podpore uplatňovania zásady vzájomného uznávania, pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v neprítomnosti dotknutej osoby na konaní (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24), stanovuje:

„Právo obvinenej osoby byť prítomná na konaní je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie ustanoveného v článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako ho vykladá Európsky súd pre ľudské práva. Tento súd tiež vyhlásil, že právo obvinenej osoby byť prítomná na konaní nie je absolútne a obvinená osoba sa môže za určitých okolností z vlastnej slobodnej vôle výslovne alebo konkludentne, avšak jednoznačne, vzdať uvedeného práva.“

Smernica 2016/343

- 7 Odôvodnenia 33 a 35 smernice 2016/343 stanovujú:

„(33) Právo na spravodlivý proces je jedna zo základných zásad demokratickej spoločnosti. Právo podozrivých a obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní je založené na uvedenom práve a malo by byť zaručené v celej Únii.

...

(35) Právo podozrivých a obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní nie je absolútnym právom. Podozrivé a obvinené osoby by za určitých okolností mali mať možnosť sa tohto práva vzdať, a to výslovne alebo konkludentne, avšak jednoznačne.“

- 8 Článok 8 tejto smernice, nazvaný „Právo byť prítomný na súdnom konaní“, znie takto:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, ak:

- a) podozrivá alebo obvinená osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti alebo
- b) podozrivú alebo obvinenú osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje splnomocnený obhajca, ktorého určila buď podozrivá, alebo obvinená osoba, alebo štát.

3. Rozhodnutie, ktoré bolo prijaté v súlade s odsekom 2, sa môže voči dotknutej osobe vykonať.

4. Ak členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti podozrivých alebo obvinených osôb, ale nie je možné splniť podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku, pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, členské štáty môžu stanoviť, že rozhodnutie sa i tak môže vyniesť a vykonať. V takom prípade členské štáty zabezpečia, aby vtedy, keď sú podozrivé alebo obvinené osoby informované o rozhodnutí, najmä pri zadržaní, boli tiež informované o možnosti napadnúť rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade s článkom 9.

5. Tento článok sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy, ktoré stanovujú, že sudca alebo príslušný súd môže dočasne vylúčiť podozrivú alebo obvinenú osobu zo súdneho konania, ak je to v záujme zabezpečenia riadneho priebehu trestného konania, a to za predpokladu, že je dodržané právo na obhajobu.
6. Tento článok sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy, ktoré stanovujú, že konanie alebo niektoré jeho časti sa majú viesť v písomnej podobe, ak je to v súlade s právom na spravodlivý proces.“
- 9 Článok 9 tejto smernice, nazvaný „Právo na nové súdne konanie“, stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď podozrivé alebo obvinené osoby neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2, mali právo na nové súdne konanie alebo iný zákonný opravný prostriedok, ktorý umožní nové posúdenie skutkovej podstaty veci vrátane preskúmania nových dôkazov a môže viesť k zmene pôvodného rozhodnutia. V tejto súvislosti členské štáty zabezpečia, aby uvedené podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné, efektívne sa zúčastňovať v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva a uplatňovať svoje právo na obhajobu.“

Nemecké právo

- 10 § 83 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o medzinárodnej právnej pomoci v trestných veciach) z 23. decembra 1982 (BGBl. 1982 I, s. 2071) v znení uverejnenom 27. júna 1994 (BGBl. 1994 I, s. 1537) stanovuje:

„(1) Vydanie je vylúčené, pokiaľ

...

- 3) v prípade žiadosti na účely výkonu trestu odsúdená osoba osobne nebola prítomná na pojednávaní v súdnom konaní, v ktorom bol odsudzujúci rozsudok vydaný...

(2) Vydanie je ako výnimka z ods. 1 bodu 3 napriek tomu prípustné, pokiaľ

1. odsúdená osoba

a) bola včas

a. a.) osobne predvolaná na pojednávanie, v ktorom bol vydaný rozsudok, alebo

bb) iným spôsobom skutočne oficiálne informovaná o dátume a mieste plánovaného pojednávania, na ktorom bol vydaný rozsudok, takým spôsobom, že je jednoznačne preukázané, že odsúdená osoba vedela o plánovanom pojednávaní, a

b) bola informovaná o tom, že rozhodnutie môže byť vydané aj v jej neprítomnosti;

2. odsúdená osoba, ktorá vedela o konaní, ktoré bolo proti nej vedené a na ktorom sa zúčastnil jej právny zástupca, sa osobne nedostavila, lebo bola na úteku, alebo

3. odsúdená osoba, ktorá vedela o konaní, splnomocnila právneho zástupcu, aby ju obhajoval v konaní, a tento právny zástupca ju v konaní skutočne obhajoval.

...

(4) Bez ohľadu na ods. 1 bod 3 je vydanie prípustné aj vtedy, keď je odsúdenej osobe rozsudok osobne doručený bezodkladne po jej odovzdaní do dožadujúceho členského štátu a keď je výslovne poučená o tom, že má právo na obnovu konania alebo na odvolanie v zmysle ods. 3 druhej vety, ako aj o príslušných lehotách.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 11 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd, Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Vyšší krajský súd Hamburg, Nemecko), prejednáva dva európske zatykače vydané rumunskými orgánmi 7. októbra 2019 a 4. februára 2020, ktorých predmetom je odovzдание TR, rumunského štátneho príslušníka, na účely výkonu trestov odňatia slobody, ktoré mu v neprítomnosti uložili rumunské súdy. TR je aktuálne v extradičnej väzbe v Hamburgu (Nemecko) od 31. marca 2020.
- 12 TR bol:
 - prvýkrát právoplatne odsúdený v neprítomnosti rumunskými súdmi za tri trestné činy zavražďovania a jeden trestný čin úmyselného založenia požiaru na trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a 6 mesiacov a 1 832 dní odňatia slobody, skrátených o obdobie väzby od 1. januára 2016 do 14. apríla 2017, ako aj ďalších 48 dní za spáchanie trestných činov vydierania a ničenia cudzej veci (recidíva),
 - druhýkrát odsúdený v neprítomnosti na trest odňatia slobody v trvaní 4 rokov, z ktorých mu zostáva 2 roky a 4 mesiace, predĺžené o zostatok trestu 1 786 dní uloženého iným rozsudkom za trestné činy členstva v zločineckej skupine, obchodovania s omamnými látkami v súvislosti so zločineckou skupinou, dva trestné činy v oblasti bezpečnosti cestnej premávky a za úmyselné ublíženie na zdraví.
- 13 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že TR utiekol v októbri 2018 do Nemecka, aby sa vyhol trestnému stíhaniu, ktoré sa voči nemu začalo v Rumunsku a ktoré vyústilo do vydania rozsudkov uvedených v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.
- 14 Na základe žiadosti o informácie rumunské orgány informovali Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (Generálna prokuratúra Hamburg, Nemecko), že pokiaľ ide o rozsudky vydané v trestnom konaní, ktoré sú predmetom európskych zatykačov zo 7. októbra 2019 a zo 4. februára 2020, stíhanú osobu nebolo možné osobne predvolať na známej adrese jej bydliska v Rumunsku. Z tohto dôvodu bolo na adrese stíhanej osoby v súlade s rumunským právom zakaždým uložené úradné oznámenie, pričom podľa rumunského práva sa oznámenia po uplynutí lehoty 10 dní považujú za doručené.
- 15 Rumunské orgány ďalej uviedli, že stíhanú osobu v oboch konaniach, v ktorých bola odsúdená, zastupovali na prvom stupni právni zástupcovia, ktorých si vybrala, a v odvolacom konaní právni zástupcovia, ktorých jej z úradnej moci prideliť súdy.
- 16 Z európskeho zatykača, ktorý vydal Judecătoria Deva (Prvostupňový súd Deva, Rumunsko), ako aj z doplňujúcich informácií poskytnutých 20. mája 2020 vyplýva, že hoci TR vedel o súdnom konaní, ktoré voči nemu prebiehalo, nedostavil sa na pojednávanie v prvostupňovom konaní na tento súd ani v odvolacom konaní na Curtea de Apel Alba Iulia (Odvolací súd Alba Iulia, Rumunsko), ale keďže vedel o plánovanom konaní na Judecătoria Deva (Prvostupňový súd Deva), splnomocnil právnu zástupkyňu, ktorú si vybral a ktorá ho skutočne obhajovala v prvostupňovom konaní. Počas odvolacieho konania zastupovala TR právna zástupkyňa pridelená *ex officio*.
- 17 Rumunské orgány však odmietli vyhovieť žiadosti nemeckých orgánov o poskytnutie záruk, pokiaľ ide o obnovu dotknutých trestných konaní, keďže TR bol právoplatne predvolaný, v dôsledku čoho rozsudky vydané v trestnom konaní nemôžu byť podľa rumunského trestného poriadku preskúmané.

- 18 Rozhodnutím z 28. mája 2020 vnútroštátny súd v súlade s uplatniteľnou nemeckou právnou úpravou povolil odovzdanie TR do Rumunska v rámci výkonu európskych zatykačov zo 7. októbra 2019 a zo 4. februára 2020. Na tento účel konštatoval, že odovzdanie osoby na účely výkonu trestu je síce v zásade vylúčené, ak sa táto osoba osobne nezúčastnila na pojednávaní v súdnom konaní, v ktorom bola odsúdená, TR však znemožnil svoje osobné predvolanie v Rumunsku tým, že utiekol do Nemecka. Navyše veľmi dobre vedel o konaniach, ktoré voči nemu boli vedené a v ktorých ho zastupoval právny zástupca.
- 19 TR podal námietky voči svojmu vydaniu a nesúhlasil so zjednodušeným vydaním v zmysle § 41 zákona o medzinárodnej právnej pomoci v trestných veciach.
- 20 Namieta voči rozhodnutiu z 28. mája 2020, ktorým bolo nariadené jeho vydanie, s odôvodnením, že jeho odovzdanie do Rumunska je neprípustné, lebo rumunské orgány neposkytli záruky v súvislosti s jeho právom na obnovu dotknutých trestných konaní, čo je nezlučiteľné s článkami 8 a 9 smernice 2016/343.
- 21 Za týchto okolností sa Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Vyšší krajský súd Hamburg) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa v prípade rozhodnutí o vydaní na účely trestného stíhania osoby odsúdenej v neprítomnosti z jedného členského štátu Európskej únie do iného členského štátu ustanovenia smernice (EÚ) 2016/343, a najmä jej články 8 a 9, vykladať v tom zmysle, že prípustnosť vydania – najmä v takzvanom prípade úteku – závisí od splnenia podmienok uvedených v tejto smernici dožadujúcim štátom?“

O naliehavom konaní

- 22 Vnútroštátny súd navrhuje, aby Súdny dvor prejednal tento návrh na začatie prejudiciálneho konania v naliehavom prejudiciálnom konaní v súlade s článkom 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
- 23 V tejto súvislosti treba po prvé konštatovať, že otázka položená vnútroštátnym súdom sa týka jednak výkladu rámcového rozhodnutia 2002/584 a jednak výkladu smernice 2016/343, ktoré patria do oblastí uvedených v hlave V tretej časti Zmluvy FEÚ, ktorá sa týka priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. V dôsledku toho tento návrh môže byť prejednaný v naliehavom prejudiciálnom konaní.
- 24 Po druhé pokiaľ ide o kritérium naliehavosti, podľa judikatúry Súdneho dvora je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, že osobe, ktorej sa týka spor vo veci samej, je v súčasnosti odňatá sloboda a že jej zotrvanie vo väzbe závisí od vyriešenia sporu vo veci samej (rozsudok z 28. novembra 2019, Specializirana prokuratura, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, bod 22).
- 25 V tomto prípade z informácií v spise, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, vyplýva, že naliehavosť v zmysle článku 107 ods. 2 rokovacieho poriadku je spôsobená možnými závažnými dôsledkami, ktoré by oneskorené rozhodnutie mohlo mať pre osobu, na ktorú boli vydané európske zatykače, ktoré má vnútroštátny súd vykonať, najmä z toho dôvodu, že v dôsledku extradičnej väzby v Hamburgu je pozbavená osobnej slobody od 31. marca 2020 a jej odovzdanie do Rumunska alebo jej prepustenie na slobodu závisia od odpovede na prejudiciálnu otázku položenú Súdnemu dvoru.
- 26 Za týchto podmienok sa štvrtá komora Súdneho dvora 23. septembra 2020 na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodla vyhovieť žiadosti vnútroštátneho súdu, aby bol tento návrh na začatie prejudiciálneho konania prejednaný v naliehavom prejudiciálnom konaní.

O prejudiciálnej otázke

- 27 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, ktorú zaviedol článok 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. V tomto smere Súdnemu dvoru v prípade potreby prináleží preformulovať položené otázky (rozsudok z 2. apríla 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, bod 43 a citovaná judikatúra).
- 28 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd má rozhodnúť o prípustnosti odovzdania TR rumunským orgánom na základe ustanovení § 83 zákona o medzinárodnej právnej pomoci v trestných veciach, ktorým bol článok 4a rámcového rozhodnutia 2002/584 prebrať do nemeckého práva.
- 29 Vnútroštátny súd sa domnieva, že podmienky nevyhnutné na také odovzdanie sú splnené, keďže na jednej strane táto osoba síce vedela o konaniach, v ktorých boli vydané európske zatykače, ktoré tento súd má vykonať, ale vyšla sa im útekom do Nemecka, čím znemožnila svoje osobné predvolanie, a na druhej strane uvedená osoba bola v týchto konaniach zastúpená, a to v prvostupňovom konaní právnu zástupkyňou, ktorú si vybrala, a v odvolacom konaní právnu zástupkyňou, ktorú jej z úradnej moci prideliť súdy. Naopak, pred týmto súdom TR tvrdil, že odovzdanie nie je prípustné z hľadiska požiadaviek článkov 8 a 9 smernice 2016/343 z dôvodu, že neexistuje záruka obnovy trestných konaní, ktoré voči nemu boli vedené v Rumunsku.
- 30 Za týchto okolností treba položenú otázku chápať tak, že v nej ide o to, či sa má článok 4a rámcového rozhodnutia 2002/584 vykladať v tom zmysle, že vykonávajúci súdny orgán môže, ak dotknutá osoba znemožnila svoje osobné predvolanie a osobne sa nezúčastnila na súdnom konaní z dôvodu svojho úteku do vykonávajúceho členského štátu, odmietnuť vykonať európsky zatykač vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia len z toho dôvodu, že nemá záruku, že v prípade odovzdania do členského štátu, ktorý vydal zatykač, bude rešpektované právo na obnovu konania vymedzené v článkoch 8 a 9 smernice 2016/343.
- 31 Treba pripomenúť, že ako vyplýva predovšetkým z článku 1 ods. 1 a 2, ako aj z odôvodnení 5 a 7 rámcového rozhodnutia 2002/584, jeho cieľom je nahradiť systém viacstranného vydávania osôb, vychádzajúci z Európskeho dohovoru o vydávaní osôb podpísaného v Paríži 13. decembra 1957, systémom odovzdávania odsúdených alebo podozrivých medzi súdnymi orgánmi na účely výkonu rozsudkov alebo stíhania, pričom tento systém je založený na zásade vzájomného uznávania [rozsudky z 29. januára 2013, Radu, C-396/11, EU:C:2013:39, bod 33, a z 11. marca 2020, SF (Európsky zatykač – Záruka vrátenia do vykonávajúceho štátu), C-314/18, EU:C:2020:191, bod 37, ako aj citovaná judikatúra].
- 32 Uvedené rámcové rozhodnutie teda zavedením nového zjednodušeného a efektívnejšieho systému odovzdávania osôb odsúdených za porušenie alebo podozrivých z porušenia trestného zákona smeruje k zjednodušeniu a zrýchleniu súdnej spolupráce s cieľom prispieť k dosiahnutiu cieľa vytýčeného Úniou, a to stať sa priestorom slobody, bezpečnosti a spravodlivosti založeným na vysokom stupni dôvery, ktorá má existovať medzi členskými štátmi [rozsudky z 26. februára 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 37, a z 24. septembra 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Zásada špeciality), C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, bod 32, ako aj citovaná judikatúra].
- 33 V oblasti upravenej rámcovým rozhodnutím 2002/584 je zásada vzájomného uznávania, ktorá, ako vyplýva najmä z jeho odôvodnenia 6, predstavuje „základný kameň“ súdnej spolupráce v trestných veciach, uplatnená v článku 1 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia stanovujúceho pravidlo, podľa ktorého členské štáty musia vykonať každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia. Podľa ustanovení tohto rámcového rozhodnutia totiž môžu členské štáty odmietnuť vykonať takýto zatykač iba v prípadoch povinného

nevykonania európskeho zatykača uvedených v článku 3 tohto rozhodnutia, ako aj v prípadoch nepovinného nevykonania európskeho zatykača uvedených v článkoch 4 a 4a rámcového rozhodnutia 2002/584. Okrem toho vykonávajúci súdny orgán môže vykonanie európskeho zatykača viazať iba na podmienky uvedené v článku 5 rámcového rozhodnutia 2002/584 (rozsudok z 26. februára 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 38 a citovaná judikatúra).

- 34 V dôsledku toho zatiaľ čo vykonanie európskeho zatykača predstavuje zásadu, odmietnutie vykonania sa chápe ako výnimka, ktorú treba vykladať reštriktívne [rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 41 a citovaná judikatúra].
- 35 Pokiaľ ide o konkrétne o prípad, keď sa európsky zatykač týka vykonania trestu odňatia slobody uloženého v neprítomnosti, článok 5 bod 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 vo svojom pôvodnom znení stanovoval pravidlo, podľa ktorého mohol vykonávajúci členský štát odovzdať dotknutej osobe za tohto predpokladu podmieniť tým, že je v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, zaručená obnova konania za účasti tejto osoby (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 52).
- 36 Toto ustanovenie bolo zrušené rámcovým rozhodnutím 2009/299 a v rámcovom rozhodnutí 2002/584 nahradené novým článkom 4a, ktorý obmedzuje možnosť odmietnuť vykonanie európskeho zatykača tým, že presne a jednotne vymenúva podmienky, za ktorých uznanie a výkon rozhodnutia vydaného v konaní, na ktorom sa dotknutá osoba osobne nezúčastnila, nemožno odmietnuť (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 53 a citovaná judikatúra).
- 37 Uvedený článok 4a harmonizuje podmienky výkonu európskeho zatykača v prípade odsúdenia v neprítomnosti, čo odzrkadľuje konsenzus, ku ktorému spolu dospeli členské štáty, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, aký treba dať v zmysle práva Únie procesným právam priznaným osobám odsúdeným v neprítomnosti, na ktoré bol vydaný európsky zatykač (rozsudok z 26. februára 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 62).
- 38 Ako vyplýva zo samotného znenia článku 4a ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584, vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať európsky zatykač vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia, ak sa dotknutá osoba osobne nezúčastnila na konaní, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia, okrem prípadov, keď je z európskeho zatykača zrejmé, že boli splnené podmienky stanovené v písmenách a) až d) tohto ustanovenia (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 54 a citovaná judikatúra).
- 39 Cieľom článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584 je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany a umožniť vykonávajúcemu orgánu odovzdať dotknutú osobu napriek jej neprítomnosti na konaní, v ktorom bola odsúdená, pri plnom dodržaní jej práva na obhajobu (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 58).
- 40 Ako už Súdny dvor rozhodol, normotvorca Únie teda prijal riešenie spočívajúce v taxatívnom stanovení prípadov, v ktorých treba vychádzať z toho, že výkon európskeho zatykača vydaného na účely výkonu rozhodnutia vydaného v neprítomnosti neporušuje právo na obhajobu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 44).
- 41 Z toho vyplýva, že vykonávajúci súdny orgán je povinný vykonať európsky zatykač bez ohľadu na neprítomnosť dotknutej osoby na konaní, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia, ak sa potvrdilo, že nastal jeden z prípadov uvedených v článku 4a ods. 1 písm. a), b), c) alebo d) rámcového rozhodnutia 2002/584 (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 55).

- 42 Súdny dvor okrem toho rozhodol, že článok 4a ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 neporušuje ani právo na účinný opravný prostriedok a na spravodlivé súdne konanie, ani právo na obhajobu zaručené článkom 47, resp. článkom 48 ods. 2 Charty základných práv, a teda je zlučiteľný s jej požiadavkami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, body 53 a 54).
- 43 Pokiaľ ide o smernicu 2016/343, na ktorú sa odvoláva vnútroštátny súd, je potrebné poukázať na to, že článok 8 ods. 1 tejto smernice upravuje právo podozrivých a stíhaných osôb zúčastniť sa na súdnom konaní vo svojej veci. Podľa odseku 2 tohto článku však členské štáty môžu stanoviť, že konanie, v ktorom môže byť vydané rozhodnutie o vine alebo nevine podozrivej alebo stíhanej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, pokiaľ sú splnené podmienky uvedené v tomto odseku.
- 44 Navyše podľa článku 9 uvedenej smernice členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď podozrivé alebo obvinené osoby neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 smernice 2016/343, mali právo na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok, ktorý umožní nové posúdenie skutkovej podstaty veci vrátane preskúmania nových dôkazov a môže viesť k zmene pôvodného rozhodnutia.
- 45 Treba však konštatovať, že rámcové rozhodnutie 2002/584 obsahuje osobitné ustanovenie, konkrétne článok 4a, ktorý upravuje práve prípad európskeho zatykača vydaného na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia proti dotknutej osobe, ktorá sa osobne nezúčastnila na konaní, v ktorom bolo vydané rozhodnutie ukladajúce tento trest alebo opatrenie.
- 46 V tejto súvislosti prípadný nesúlad vnútroštátneho práva členského štátu, ktorý vydal zatykač, s ustanoveniami smernice 2016/343 nemôže predstavovať dôvod na nevykonanie európskeho zatykača.
- 47 Dovoľávanie sa ustanovení smernice s cieľom zabrániť vykonaniu európskeho zatykača by totiž umožnilo obísť systém zavedený rámcovým rozhodnutím 2002/584, v ktorom sú taxatívne stanovené dôvody pre nevykonanie. Platí to tým viac, že smernica 2016/343 neobsahuje ustanovenia, ktoré by sa uplatnili na vydávanie a vykonávanie európskych zatykačov, ako v podstate konštatoval generálny advokát v bodoch 62 a 63 svojich návrhov.
- 48 Navyše treba pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ členský štát, ktorý vydal zatykač, upravil trestné konanie spôsobom, ktorý obsahuje viacero stupňov, a teda v ňom možno prijať viacero po sebe idúcich súdnych rozhodnutí, z ktorých prinajmenšom jedno bolo vydané v neprítomnosti dotknutej osoby, pojem „konanie, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia“, v zmysle článku 4a ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 sa má vykladať v tom zmysle, že odkazuje iba na stupeň konania, na ktorom bolo vydané rozhodnutie, ktorým sa na základe opätovného meritórneho preskúmania veci zo skutkového i právneho hľadiska s konečnou platnosťou rozhodlo o vine dotknutej osoby a ktorým jej bol uložený taký trest, akým je opatrenie spojené s odňatím osobnej slobody (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 98).
- 49 V prejednávanej veci podmienky uvedené v článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584, ktoré vyvolávajú pochybnosti, ktoré sa nepodarilo rozptýliť odpoveďami na otázky položené Súdnym dvorom na pojednávaní, súvisia s tým, či bol TR skutočne úradne informovaný a či splnomocnil právnych zástupcov, ktorých mu *ex officio* prideliť rumunské súdy. Podľa informácií uvedených vnútroštátnym súdom boli európske zatykače uvedené v bode 12 tohto rozsudku vydané na základe dvoch rozsudkov vydaných v odvolacom konaní. TR sa na odvolacích konaniach nezúčastnil a zastupovala ho právna zástupkyňa určená z úradnej moci. Naopak, z týchto informácií vyplýva, že minimálne v jednom prvostupňovom konaní TR vedel o plánovanom konaní, splnomocnil právneho zástupcu, ktorého si sám vybral, aby ho v konaní obhajoval, a ktorý ho potom v konaní skutočne obhajoval.
- 50 Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd, ktorému prináleží preskúmať, či sú splnené podmienky možného uplatnenia článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584 vo veci, ktorú prejednáva, musí najprv určiť, či sa pojem „konanie, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia“, uvedený v článku 4a ods. 1 rámcového

rozhodnutia 2002/584 v zmysle výkladu zo strany Súdneho dvora vzťahuje na konania vedené proti TR na prvom stupni alebo v odvolacom konaní, a následne preskúmať, či sú tieto podmienky splnené v každom z týchto konaní.

- 51 Pokiaľ by sa vykonávajúci súdny orgán domnieval, že podmienky stanovené v článku 4a ods. 1 písm. a) alebo b), ktoré bránia možnosti odmietnuť vykonanie európskeho zatykača, nie sú splnené, pričom ten istý článok 4a upravuje jeden prípad nepovinného nevykonania zatykača, uvedený súd môže v každom prípade zohľadniť iné okolnosti, ktoré mu umožňujú ubezpečiť sa, že odovzdaním dotknutej osoby nedôjde k porušeniu jej práva na obhajobu, a odovzdať ju do členského štátu, ktorý vydal zatykač (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. mája 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, bod 50).
- 52 V rámci takéhoto posúdenia môže teda vykonávajúci súdny orgán zohľadniť správanie dotknutej osoby. Práve v tomto štádiu postupu odovzdávania by sa totiž mohla venovať osobitná pozornosť tomu, že dotknutá osoba sa pokúsila vyhnúť doručeniu informácie, ktorá jej bola určená (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. mája 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, bod 51), alebo že sa usilovala vyhnúť kontaktu s právnyimi zástupcami, ktorých *ex officio* stanovili rumunské súdy.
- 53 Rovnako môže vykonávajúci súdny orgán zohľadniť aj skutočnosť uvedenú v návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom na Súdny dvor, podľa ktorej TR podal odvolanie proti prvostupňovým rozhodnutiam, čo potvrdzuje existenciu právoplatného splnomocnenia právneho zástupcu podľa rumunského práva.
- 54 Keby sa ukázalo, že pojem „konanie, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia“, v zmysle článku 4a ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 sa vzťahuje na prvostupňové konania, a nie na odvolacie konania, z informácií zhrnutých v bode 49 tohto rozsudku vyplýva, že podmienky uvedené v článku 4a ods. 1 písm. b) rámcového rozhodnutia 2002/584 sa s výhradou overenia vnútroštátnym súdom javia byť splnené, prinajmenšom pokiaľ ide o jedno rozhodnutie, na základe ktorého boli vydané európske zatykače, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej, takže vnútroštátny súd nemá možnosť odmietnuť vykonať tento zatykač na základe článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584.
- 55 Treba však zdôrazniť, že nemožnosť dovoľávať sa smernice 2016/343 s cieľom zabrániť vykonaniu európskeho zatykača nad rámec dôvodov pre nevykonanie uvedených v rámcovom rozhodnutí 2002/584 nemá nijaký vplyv na absolútnu povinnosť členského štátu, ktorý vydal zatykač, dodržiavať v rámci svojho právneho poriadku všetky ustanovenia práva Únie vrátane smernice 2016/343. V prípade uplynutia lehoty na prebratie tejto smernice sa dotknutá osoba v prípade svojho odovzdania do členského štátu, ktorý vydal zatykač, môže pred súdmi tohto členského štátu dovoľávať tých ustanovení uvedenej smernice, ktoré sa javia z hľadiska svojho obsahu ako bezpodmienečné a dostatočne presné, pokiaľ tento štát neprebral smernicu v stanovenej lehote alebo ju neprebral správne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. februára 2017, British Film Institute, C-592/15, EU:C:2017:117, bod 13, a zo 4. októbra 2018, Link Logistik N&N, C-384/17, EU:C:2018:810, bod 47).
- 56 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že článok 4a rámcového rozhodnutia 2002/584 sa má vykladať v tom zmysle, že vykonávajúci súdny orgán nemôže, ak dotknutá osoba znemožnila svoje osobné predvolanie a osobne sa nezúčastnila na súdnom konaní z dôvodu svojho úteku do vykonávajúceho členského štátu, odmietnuť vykonať európsky zatykač vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia len z toho dôvodu, že nemá záruku, že v prípade odovzdania do členského štátu, ktorý vydal zatykač, bude rešpektované právo na obnovu konania vymedzené v článkoch 8 a 9 smernice 2016/343.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 4a rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, zmenený rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009, sa má vykladať v tom zmysle, že vykonávajúci súdny orgán nemôže, ak dotknutá osoba znemožnila svoje osobné predvolanie a osobne sa nezúčastnila na súdnom konaní z dôvodu svojho úteku do vykonávajúceho členského štátu, odmietnuť vykonať európsky zatykač vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia len z toho dôvodu, že nemá záruku, že v prípade odovzdania do členského štátu, ktorý vydal zatykač, bude rešpektované právo na obnovu konania vymedzené v článkoch 8 a 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní.

Podpisy